



ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรง

เผ่า นวกุล*

บทคัดย่อ

บทความนี้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรงที่มีพัฒนาการตั้งแต่ออดีตจนถึงปัจจุบัน ฐานที่สำคัญในการวิเคราะห์เริ่มจากคุณค่าที่ได้จากนครรัฐเอเธนส์ที่ถูกมองว่าเป็นต้นกำเนิดของประชาธิปไตย หลังจากนั้นประชาธิปไตยถูกมองในหลากหลายมิติ เช่น ประชาธิปไตยอยู่ตรงข้ามกับความรุนแรง รัฐประชาธิปไตยถูกมองว่ามีความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง ความไม่รุนแรงเป็นทางเลือกที่มนุษย์ในสังคมประชาธิปไตยควรใช้ จุดกำเนิดและหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยคือความรุนแรง และ ประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวของมันเอง เป็นต้น โดยในประเด็นสุดท้ายนี้ถูกให้ความสำคัญว่าเป็นพัฒนาการของการใช้ความรุนแรงแบบใหม่ที่เกิดขึ้นบนโลกมนุษย์ โดยมีเหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาเป็นสิ่งยืนยันว่าประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวของมันเอง

คำสำคัญ: ประชาธิปไตย/ ความรุนแรง/ สันติภาพ/ รัฐ

On Relation between Democracy and Violence

Phao Nawakul*

Abstract

This article emphasizes the relation between Democracy and Violence. It has evolution since previous times to present. This argument bases on value of city-state of Athens which is appreciated the origin of democracy. After that, democracy can be interpreted in many dimensions. Such as the first is that Democracy Peace; democracies don't go to war with one another. The

* นักศึกษาปริญญาเอก, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

* PhD Student in History, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand



second is that Democratic Peace unless the consequences are to eliminate a greater evil and the third is that Violent Democracy; the origins and heart of democracy is essentially violent and so on. Violent Democracy is seen as new form of violence that is established after 9/11 crisis in United States of America and this event asserts that the concept of democracy is violent in itself.

Keyword: Democracy/ Violence/ Peace/ State

บทนำ

ประชาธิปไตยให้คุณค่าเป็นระบอบการปกครองที่ให้สิทธิเสรีภาพกับมนุษย์มากที่สุด แต่ตัวของคำว่าประชาธิปไตยเองพบกับความท้าทายตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะข้อถกเถียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับความรุนแรง เช่น ประชาธิปไตยอยู่ตรงข้ามกับความรุนแรง รัฐประชาธิปไตยถูกมองว่ามีความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง ความไม่รุนแรงเป็นทางเลือกที่มนุษย์ในสังคมประชาธิปไตยควรใช้ จุดกำเนิดและหัวใจสำคัญของประชาธิปไตยคือความรุนแรง เป็นต้น ข้อถกเถียงเหล่านี้เกิดขึ้นกับคำว่าประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นบทความนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด ข้อถกเถียงที่สำคัญว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจปรัชญาความคิดอันลึกซึ้งนี้

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของบทความการนำเสนอจึงถูกแบ่งเป็น 5 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 *มรดกอันล้ำค่าของนครรัฐเอเธนส์* กล่าวถึงประชาธิปไตยเอเธนส์ที่ถูกมองว่าเป็นต้นแบบของประชาธิปไตยแต่ประชาธิปไตยเอเธนส์ก็ถูกตั้งคำถามถึงความสัมพันธ์กับความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการตัดสินใจเข้าสู่สงครามของพลเมืองเอเธนส์เอง ส่วนที่ 2 *ประชาธิปไตยแห่งสันติภาพภายใต้ระบบตัวแทน* กล่าวถึงผู้บุกเบิกแนวคิดคือ อิมมานูเอล คานต์ ที่ให้คุณค่าประชาธิปไตยแบบตัวแทนเป็นรูปแบบการปกครองที่สร้างสันติสุขให้กับโลกแต่ข้อยกเว้นในการใช้ความรุนแรงก็ถูกตั้งคำถาม มากไปกว่านั้นข้อยกเว้นนี้ยังถูกอ้างเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่างต่อเนื่องเสมอมา ส่วนที่ 3 *ข้อโต้แย้งต่อประชาธิปไตยแห่งสันติภาพ* กล่าวถึงแนวคิดที่มองว่าประชาธิปไตยแห่งสันติภาพเป็นเรื่องที่เพ้อฝัน เพราะแค่การเริ่มต้นการพัฒนาประชาธิปไตยก็พบความรุนแรงเสียแล้ว ส่วนที่ 4 *ประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวเอง* กล่าวถึงแนวความคิดที่ว่าประชาธิปไตยมีความรุนแรงแฝงอยู่ในตัวเอง ส่วนที่ 5 *บทสรุป*



1. มรดกอันล้ำค่าของนครรัฐเอเธนส์

เอเธนส์ถูกให้คุณค่าเป็นต้นแบบของการสร้างภูมิปัญญาที่สำคัญของมวลมนุษยชาติ งานที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งนี้คืองานของ ฮันนาห์ อาเรนต์ (Hannah Arendt) เรื่อง *The Human Condition* ตีพิมพ์ในปี 1958 เธอกล่าวถึง ปริณทลทางการเมือง (political realm) ซึ่งสามารถเห็นได้ในนครรัฐโบราณที่พลเมืองเอเธนส์จะออกจากปริณทลทางครอบครัว (household realm) ผู้ปริณทลแห่งนี้ เพื่อแสดงถึงความเท่าเทียม แลกเปลี่ยน พูดคุยเพื่อกิจการบ้านเมืองของตน (Arendt, 1998, p. 28-32) กิจกรรมในปริณทลทางการเมืองเป็นเรื่องที่ตรงข้ามกับความรุนแรง การบังคับและการควบคุม ในปริณทลทางการเมืองสร้างอำนาจที่แตกต่างจากการบังคับด้วยการสร้างกระบวนการการพูดคุยทางการเมืองและการโน้มน้าวกัน (persuasion) ระหว่างผู้ที่เท่าเทียม สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่สร้างผลลัพธ์ในการดำรงไว้ซึ่งรัฐเท่านั้น แต่ยังเป็นผลประโยชน์แก่ตนเองในแง่ที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงให้เห็นถึง “เสรีภาพและความเท่าเทียม” ที่ตนเองมีอีกทางหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Villa in edited by Villa, 2000, p. 12)

อย่างไรก็ตามประชาธิปไตยเอเธนส์พบกับปัญหาสำคัญคือ ทระราชย์ (tyranny) เหล่าทระราชย์พยายามที่จะสังเคราะห์คนยากจนโดยการกระจายที่ดินที่ลกจวมาจากเหล่าขุนนางทั้งหลายให้แก่คนยากไร้ กล่าวโดยทั่วไปพวกเขาสังเคราะห์เหล่าประชาชนผู้ยากไร้หาโช่นโยบายใดๆ ที่ตระหนักถึงพวกเขาเป็นสำคัญหากแต่เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์และความรุ่งเรืองของตนเองทางด้านการเมือง สร้างความเข้มแข็งและแข็งแกร่งให้กับตนเอง โดยมีประชาชนผู้ยากจนสนับสนุน (Orrioux and Pantel, 1999, p. 82) และอีกทางหนึ่งเอเธนส์ก็ถูกกล่าวว่ามีระบอบการปกครองที่เลวเพราะการปกครองโดยประชาชนที่ส่วนใหญ่เท่ากับการเอาคนโง่เขลามาปกครองบ้านเมือง สิ่งนี้ลดทอนความชอบธรรมในการปกครองของเอเธนส์ไปมากและสามารถใช้ลดความชอบธรรมระบอบประชาธิปไตยปัจจุบันได้เช่นกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรงในเอเธนส์เห็นได้ในการเมือง ชาวเอเธนส์พัวพันกับการแข่งขันชิงดีชิงเด่น การสร้างจักรวรรดิ และ การทำสงคราม โดยเฉพาะการเป็นผู้นำดีเลียนติก (Delian League) ทำให้พวกเขาตัดสินใจร่วมกันกับนครรัฐอื่นในการทำสงครามกับเปอร์เซีย (Persia) พลเมืองเอเธนส์สัมพันธ์กับการเมืองโดยตรง ทำให้นักวิชาการที่ศึกษาเอเธนส์กล่าวว่า ประชาธิปไตยถูกทำให้มัวหมองโดยจิตวิญญาณของสงคราม (Keane, 2010, p. 6) ประชาธิปไตยของเอเธนส์ทำในนามของจักรวรรดิที่ผู้ปกครองใช้ความเข้มแข็งของตนเองต่อต้านศัตรู พวกเขาครอบครองกองทัพเรือขนาดใหญ่ที่สุดและมีประสิทธิภาพมากกว่านครรัฐอื่นที่เหลือ



ดังนั้นด้วยสิ่งเหล่านี้ทำให้เอเชนส์ถูกมองว่าทำสงครามเพื่อเสรีภาพและอำนาจเหนือผู้อื่น (Keane, p.7)

เอเชนส์ใช้เงินจำนวนมากไปกับสงครามและเตรียมตัวทำสงครามมากกว่ากิจกรรมอื่น พวกเขาฝึกทหารบกและเรือเป็นเวลานานกว่าอาทิตย์หรือเดือน พัฒนาศิลปะการควบคุมเรือและโจมตีข้าศึกด้วยอาวุธ กล่าวได้ว่าเอเชนส์ไม่เคยหยุดพักจากการทำสงครามโดยเฉพาะอย่างยิ่งทศวรรษที่ 450 ก่อนคริสตกาล ชีวิตของพลเมืองเอเชนส์ถูกปกคลุมด้วยสงคราม สถาบันประชาธิปไตยเอเชนส์ตกอยู่ในภวังค์แห่งการรบพุ่ง (Keane, p. 8) ประชาธิปไตยเอเชนส์จึงถูกตั้งคำถามจากนักวิชาการผู้ที่ศึกษาการเมืองยุคคลาสสิกว่า เขาเข้าจริงแล้วการที่พลเมืองเอเชนส์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าสู่สงครามด้วยกระบวนการทางการเมืองในสภา การทำสงครามเกิดขึ้นจากเจตจำนงของประชาชนชาวเอเชนส์เอง ดังนั้นก็เท่ากับว่า ประชาธิปไตยเอเชนส์สัมพันธ์กับความรุนแรงโดยตรงหรือไม่ กล่าวอีกแง่หนึ่งสิ่งนี้ยืนยันได้หรือไม่ว่าประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวเอง (Violent Democracy)

ด้วยบริบทสังคมโลกที่เปลี่ยนไปทำให้ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) เอเชนส์ไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไปด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ การเพิ่มขึ้นของประชากร ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (representative democracy) เข้ามาแทนที่ งานของ โรเบิร์ต ดาฮล์ (Robert Dahl) และ เอ็ดเวิร์ด ทัฟฟ์ (Edward Tuffe) ตีพิมพ์ในปี 1973 เรื่อง Size and Democracy อธิบายว่า นครรัฐเอเชนส์เป็นเมืองที่ดีด้วยความที่มีดินแดนขนาดเล็กและประชากรไม่มากโดยเพลโต (Plato) กำหนดว่ามีหัวหน้าครอบครัวเพียง 5,040 คนเท่านั้น ดังนั้นเมื่อถึงศตวรรษที่ 18 ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) กล่าวว่า ประชาธิปไตยรัฐชาติสมัยใหม่ (nation-state) ไม่สามารถใช้รูปแบบของนครรัฐได้อีกต่อไป โอกาสที่พลเมืองจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ [ประชาธิปไตยทางตรง: ผู้เขียน] เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากด้วยขนาดและด้วยจำนวนพลเมืองที่เพิ่มมากขึ้น (Dahl and Tuffe, 1973, p. 5-6)

ด้วยการเกิดขึ้นของระบอบการปกครองเมืองอย่างรูสโซและมองเตสกีเออ (Montesquieu) มองว่า นครรัฐขนาดเล็กจะถูกทำลายด้วยรัฐขนาดใหญ่เพราะรัฐขนาดเล็กมีความอ่อนแอและง่ายต่อการถูกทำลายโดยอำนาจภายนอก แต่หากรัฐมีขนาดใหญ่ก็就会被ทำลายได้ยากด้วยอำนาจภายนอกแต่จะถูกกร่อนด้วยปัญหาภายในเสียมากกว่า รัฐขนาดเล็กไม่สามารถที่จะปกป้องเอกราชไว้ได้ซึ่งต่างจากรัฐขนาดใหญ่ (Dahl and Tuffe, p. 7-8) ดังนั้นด้วยเหตุข้างต้น ประชาธิปไตยแบบนครรัฐโบราณจึงถูกแทนที่ด้วยประชาธิปไตยแบบตัวแทนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่ามองเตสกีเออพยายามจะประยุกต์ใช้รูปแบบการปกครองแบบนครรัฐมาใช้แต่ เดสตู เดอ เทรซี (Desttut de Tracy) แย้งว่ารูปแบบโบราณไม่สามารถใช้ได้ในปัจจุบันแต่ประชาธิปไตยแบบตัวแทนต่างหากที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ในโลกปัจจุบัน (Dahl and Tuffe, p. 9) จนกระทั่งในกลางศตวรรษที่ 19 พลังของประชาธิปไตยเอเชนส์ก็อ่อนแรงลง ประชาธิปไตยพัฒนามาถึงเรื่อง ชาตินิยม รัฐชาติและรัฐบาลตัวแทนของ



ประชาชน (Dahl and Tufte, p. 12) ทำให้ประชาธิปไตยแบบตัวแทนสถาปนาตนเองอย่างเต็มที่นับแต่นั้นเป็นต้นมา การมีส่วนร่วมทางการเมืองเปลี่ยนไปเมื่อเข้าสู่ยุคประชาธิปไตยตัวแทน การเลือกตั้งเป็นหัวใจสำคัญที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของพลเมืองในยุคนี้

2. ประชาธิปไตยแห่งสันติภาพภายใต้ระบบตัวแทน

หลังจากประชาธิปไตยตัวแทนสถาปนาขึ้น คุณค่าของระบอบนี้ถูกยืนยันโดยนักปรัชญาคนสำคัญคือ อิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) ภายใต้แนวคิดประชาธิปไตยแห่งสันติภาพ (Democratic Peace Theory) ที่สร้างแรงสั่นสะเทือนในทศวรรษที่ 1700 คานต์กล่าวว่า ความสงบสุขจะเกิดขึ้นหากประเทศนั้นใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยตัวแทนแบบสาธารณรัฐ (republic) เคารพสิทธิของคนในประเทศและต่างประเทศ (Kleingeld in edited by Guyer, 2006, p. 477) เขาสรุปว่า 3 สิ่งที่สำคัญที่นำไปสู่ประชาธิปไตยแห่งสันติภาพคือ การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกกับปัจเจกต้องยึดหลักนิติรัฐ (rule of law) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐใช้หลักสิทธิความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (rule of international right) การจัดการความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับปัจเจกใช้หลักความไม่มีอคติต่อกัน (rule of cosmopolitan right) นอกจากนี้สาธารณรัฐตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพและความเท่าเทียมของพลเมืองภายใต้กฎหมายที่ออกโดยสภาผู้แทนของปวงชน มีการแบ่งแยกอำนาจการปกครองเป็นสามส่วนคือ ฝ่ายออกกฎหมาย ฝ่ายบริหารและฝ่ายยุติธรรม (Kleingeld, p. 480-481)

หลักความไม่มีอคติต่อกัน หรือ cosmopolitan right เป็นสิ่งที่น่าสนใจ คานต์ยึดหลักความเท่าเทียมกับทุกคนไม่ว่าจะเป็นพลเมืองในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม การต้อนรับด้วยไมตรี (hospitality) เป็นสิ่งเขายึดถือ ทุกคนมีสิทธิในการเสนอหรือเรียกร้องสิ่งต่างๆ ซึ่งในที่นี้อาจจะถูกตอบรับหรือปฏิเสธขอเรียกร้องหรือข้อเสนอก็ได้ แต่สิ่งที่ทำไม่ได้คือการใช้ความรุนแรงกับเหล่าปัจเจกและทำให้เขาเสียชีวิต หากผู้อพยพ (refugee) ตกอยู่ในอันตรายรัฐก็ควรยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือ (Kleingeld, p. 489) กล่าวได้ว่าสิ่งเหล่านี้คือความมุ่งหวังที่คานต์ตั้งใจให้เป็น หากปฏิบัติได้สังคมก็จะกลายเป็นสังคมประชาธิปไตยแห่งสันติภาพ

ประเด็นสำคัญที่เขากล่าวถึงความรุนแรงคือ สาธารณรัฐโดยทั่วไปแล้วมีความสันติสุขแม้ว่าเหล่าพลเมืองจะทำสงครามหรือไม่ก็ตาม มันเป็นเรื่องง่ายมากที่จะประกาศสงครามแต่พวกเขาต้องแบกรับผลที่ตามมา พวกเขาเคลื่อนไปสู่อันตรายที่แท้จริงและรับภาระในสิ่งที่พวกเขากระทำ ในสาธารณรัฐพวกเขาเข้าใจเป็นอย่างดีว่าการทำสงครามส่งผลให้พวกเขานั้นเสียหายมากขึ้น มีความเสี่ยงและสูญเสียอิสรภาพบางประการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้พวกเขาต้องตระหนักมากขึ้นหาก



ต้องการเข้าร่วมสงคราม (Kleingeld, p. 492) เบื้องต้นมองได้ว่าในความคิดของคานต์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกระทำที่ไม่ใช้ความรุนแรง (non-violence) เท่าใดนักหากแต่เขามุ่งแสดงผลที่จะเกิดขึ้นจากสงครามในแง่เศรษฐกิจในเบื้องต้น

แต่สิ่งที่น่าสนใจต่อมาคือ คำกล่าวของคานต์เกี่ยวกับสงครามและการแบกรับภาระหลังสงครามทำให้นักวิชาการบางท่านวิเคราะห์ว่า คานต์กล่าวไม่กระจ่างนักเกี่ยวกับเรื่องนี้เพราะหากคิดอีกแง่หนึ่งพลเมืองอาจจะยินดีที่จะเข้าร่วมสงครามหากทำให้พวกเขามีผลประโยชน์และเข้มแข็งมากขึ้นกว่าที่เป็น การประกาศสงครามอาจไม่ได้เป็นภาระให้กับพวกเขาแต่สร้างความมั่นคงและยังสามารถลดความเสี่ยงจากศัตรูในอนาคต และในความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ความคิดของคานต์อาจเป็นดังจินตนาการเพราะความเป็นจริงรัฐประชาธิปไตยจำนวนมากใช้สงครามต่อต้านรัฐที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (Kleingeld, p. 494-495) ดังในกรณีของเอเธนส์การเข้าสู่สงครามนอกจากจะสร้างอำนาจทางการเมืองแล้วยังนำมาซึ่งความมั่นคงในกระเปาะเพื่อหล่อเลี้ยงกองทัพแห่งจักรวรรดิอีกทางหนึ่ง (Keane, p. 7)

และหากพิจารณาถึงรายละเอียดในหมวดที่ 1 เรื่อง Which Contains the Preliminary Articles of a Perpetual Peace Between States ใน Perpetual Peace จะพบว่า คานต์ไม่ได้ปฏิเสธความรุนแรงทั้งหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกองกำลังทหารของรัฐ เขาสนับสนุนการสร้างกองกำลังเพื่อปกป้องพลเมืองและเมืองจากการโจมตีของภายนอก เขากล่าวว่า หากรัฐอื่นๆ เป็นภัยคุกคามทางทหารพลเมืองต้องลุกขึ้นมาป้องกันการโจมตี (Kant in edited by Reiss, 1991, p. 4) ซึ่งสิ่งนี้ในยุคหลังถกเถียงกันอย่างกว้างขวางว่า ประชาธิปไตยทำที่สุดแล้วสามารถอยู่ฝ่ายเดียวกับความรุนแรงได้หรือไม่ ประชาธิปไตยควรจะอยู่ตรงข้ามกับความรุนแรงทั้งหมดหรือไม่ แต่ไม่ว่าจะอย่างไรชัดเจนว่าคานต์เชื่อว่าประชาธิปไตยแห่งสันติภาพภายใต้ระบบตัวแทนมีข้อยกเว้นให้รัฐสามารถใช้ความรุนแรงได้

ความรุนแรงถูกสร้างความชอบธรรมมากขึ้นในสังคมประชาธิปไตยโดยหลักคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ในบทความเรื่อง Politics as a Vocation (เผยแพร่ในปี 1919 แปลเป็นภาษาอังกฤษปี 1946) เวเบอร์กล่าวถึงการนิยามคำว่ารัฐนั้นเป็นสิ่งที่ยาก อย่างไรก็ตามเขาชี้ให้เห็นนิยามที่สำคัญอย่างหนึ่งที่นักสังคมวิทยาอย่างเขาเข้าใจคือ “รัฐเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการใช้กำลังบังคับทางกายภาพ” เขาเชื่อว่ารัฐทุกรัฐเกิดขึ้นมาจากการใช้ความรุนแรง หากไม่มีการใช้ความรุนแรงก็ไม่มีรัฐมีเพียงอนาธิปไตย (anarchy) เท่านั้น ในอดีตมีการใช้ความความรุนแรงแทบทั้งสิ้นซึ่งแนวความคิดนี้มีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน ทุกรัฐมักอ้างเสมอว่ารัฐเป็นผู้ผูกขาดความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงภายในดินแดน (Weber in edited by Owen and Strong, 2004, p. 33)



คำถามที่สำคัญต่อมาคือ เมื่อเวลาผ่านไปเหตุใด “ความชอบธรรมในการใช้อำนาจ” ยังคงดำรงอยู่ตั้งแต่ผู้นำที่เป็นกษัตริย์ ผู้นำที่อัสวินเลือก ผู้นำที่มาจากกรอกเสียงของประชาชนหรือแม้แต่หัวหน้าพรรคการเมือง คำตอบมีอยู่ 3 ประการที่สำคัญคือ ในแง่ของกษัตริย์มาจากการครอบงำทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยอมรับตั้งแต่อดีต (tradition) ในกรณีของผู้นำที่มีจากอัสวินเลือก ผู้นำที่มาจากกรอกเสียงของประชาชนหรือแม้แต่หัวหน้าพรรคการเมือง บารมี (charisma) และสุดท้ายความชอบธรรมโดยอาศัยกฎหมาย (legal) (Weber, p. 34) ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นสังคมสมัยเก่าหรือใหม่ ผู้นำรัฐเหล่านั้นก็มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจทั้งสิ้น ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งในสามสิ่งนี้

จากแนวความคิดของทั้ง อิมมานูเอล คานต์ และ แมกซ์ เวเบอร์ เราจะเห็นพลังทางความคิดที่ย้อนแย้งกันอยู่มากกล่าวคือ คานต์เน้นที่การสร้างสังคมแห่งสันติสุขตามที่เขาคาดหวังให้เกิดขึ้น การละทิ้งความรุนแรงเป็นสิ่งที่ดีควรทำให้มากที่สุดเว้นเสียแต่ในกรณีการถูกลูกความโดยศัตรู ส่วนเวเบอร์มองสังคมในลักษณะที่เหมือนจริงหรือ สัจนิยม (realism) ที่ไม่สนใจในเรื่องของอุดมคติที่เลื่อนลอย หากแต่มุ่งศึกษาประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ว่าผู้นำแต่ละชนิดดำรงตนมาได้อย่างไร สิ่งที่คล้ายกันของเวเบอร์กับคานต์คือ ท้ายที่สุดพวกเขามองเหมือนกันว่ารัฐสามารถใช้ความรุนแรงได้ เวเบอร์เห็นว่าผู้นำไม่ว่าจะทางศาสนา สงครามหรือรัฐสภาต่างได้รับการยอมรับจากเหล่าผู้สนับสนุน ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถที่จะมีอำนาจให้คนยอมทำตาม การควบคุมจึงมาพร้อมกับการให้อำนาจผู้นำในการใช้ความรุนแรงทางกายภาพอีกทางหนึ่ง (the use of physical violence) (Weber, p. 34-35) ส่วนคานต์ก็ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงหากเป็นการต่อต้านการถูกลูกความจากศัตรู แต่อาจจะแตกต่างกันอยู่บ้างตรงที่คานต์เน้นการให้อำนาจในการทำสงครามต่อศัตรูภายนอกรัฐ แต่เวเบอร์เน้นให้อำนาจในการใช้ความรุนแรงภายในรัฐเป็นหลัก

ดูเหมือนว่าแนวคิดเรื่องการใช้ความรุนแรงเป็นข้อยกเว้นในกรณีมีผู้ทำทายนและรัฐมีความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงจะได้รับการต้อนรับอย่างมากในช่วงเวลาดังกล่าว ในปี 1967 ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงถูกให้ความสนใจโดย โนม ชอมสกี (Noam Chomsky) เขาชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดในประวัติศาสตร์ที่มหาอำนาจเลือกใช้วิธีการที่รุนแรงต่อกัน เขาไม่ยอมรับในการใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “การใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งไม่ชอบธรรม ยกเว้นกรณีผลของมันทำให้สามารถกำจัดปีศาจร้าย” เขาคิดว่าการสนับสนุนการใช้ความไม่รุนแรงคือทางที่ดีกว่าการใช้ความรุนแรง

ชอมสกีกล่าวในปี 1967 ถึงว่าข้อผิดพลาดของนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา มีเหตุการณ์สำคัญสองเหตุการณ์คือ กรณีการทิ้งระเบิดนิวเคลียร์ที่ฮิโรชิมาและนางาซากิเมื่อปลายสงครามโลกครั้งที่สอง และสงครามเวียดนาม



ในกรณีของญี่ปุ่น ชอมสกีกล่าวว่า เหตุการณ์ความรุนแรงนี้คาดว่ามีประชาชนเสียชีวิตประมาณ 80,000-200,000 คน และคาดการณ์กันว่าประชาชนนับล้านเป็นผู้ไร้ที่อยู่อาศัยหลังเหตุการณ์ (Chomsky, 2000, p. 162-163) สหรัฐอเมริกาเลือกการใช้ระเบิดนิวเคลียร์สองลูกเป็นทางเลือกซึ่งส่งผลให้เกิดความเลวร้ายต่อประชาชนญี่ปุ่นอย่างมาก แน่ใจว่าการโต้กลับญี่ปุ่นด้วยสงครามเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้แต่สิ่งที่ควรจะเป็นนั้นน่าจะใช้ “ทางเลือกที่ดีกว่า” นี้ (Chomsky, 1967, p.2)

แต่เหตุการณ์ที่เขาให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ สงครามเวียดนาม ในทศวรรษ 1960 ชอมสกีเป็นผู้หนึ่งที่ต่อต้านสงครามนี้ทั้งสอนหนังสือ ปราศรัย ชุมนุมประท้วง เป็นต้น เขาสรุปบทเรียนนี้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดพลาดของอเมริกา อเมริกาไม่ควรเดินหน้าไปสู่อินโดจีนเพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งที่แทรกแซงในอำนาจอธิปไตยของรัฐอื่นด้วยประการทั้งปวง อเมริกาเป็นผู้ที่ละเมิดหลักการอธิปไตยเพราะพวกเขาไม่เคารพในหลักการที่สำคัญนี้ อเมริกาไม่มีความชอบธรรมในเวียดนามแม้แต่น้อยแต่ที่ดูเหมือนชอบธรรมเพราะการ โฆษณาชวนเชื่อของอเมริกาที่มีประสิทธิภาพ (Winston, 2002, p.43-45)

ชอมสกีกล่าวถึงผลกระทบโดยตรงต่อการเขามาสู่อินโดจีนของอเมริกาที่ทำให้ประชาชนเป็นเสมือนคนใกล้ตายโดยเฉพาะอย่างยิ่งว่าครึ่งทศวรรษที่อเมริกาทิ้งระเบิดในพื้นที่ คนนับล้านในอินโดจีนเสียชีวิต มีผลกระทบต่อเด็กที่เกิดขึ้นควรจะเป็นความรับผิดชอบของอเมริกา ขอมรับการกระทำสงครามว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย (illegal) และ ผิดศีลธรรม (immoral) และมองว่าการกระทำของอเมริกานั้นไม่มีความฉลาด อเมริกากระทำการที่ขัดกับระเบียบระหว่างประเทศเสมอ (international laws) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศอื่น (Winston, p.46-47) ท้ายที่สุดสิ่งที่ชอมสกีให้ความสำคัญคือ ในสังคมประชาธิปไตยพลเมืองต้องมีมาตรการควบคุมรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบายและการกระทำ พลเมืองต้องมีความรับผิดชอบต่อนโยบายและการกระทำ หากเป็นการกระทำซึ่งไร้จรรยาบรรณ พลเมืองต้องออกมาพูดและพยายามเปลี่ยนแปลงมัน (Winston, p.69)

ในแง่ของประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาแล้วทั้งกรณีของญี่ปุ่นและอินโดจีน ปฏิเสธไม่ได้ว่าความรุนแรงเป็นสิ่งที่คู่ขัดแย้งเลือกใช้ รัฐประชาธิปไตยอย่างอเมริกาอ้างหลักสิทธิมนุษยชน ศีลธรรมในการสร้างความชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงซึ่งโดยสรุปแล้วการกระทำของอเมริกาไม่ได้ต่างอะไรกับหลักการดังที่ คานต์ และ เวเบอร์ กล่าวไว้คือ ข้อยกเว้นในการใช้ความรุนแรงจากการคุกคามของศัตรู (ในกรณีญี่ปุ่น) และรัฐผูกขาดความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง (ในกรณีญี่ปุ่นและอินโดจีน) แต่ดูเหมือนว่าสิ่งที่ชอมสกีปรารถนาหลังจากผ่านเหตุการณ์ที่เลวร้ายมาคือ โลกต้องหาวิธีควบคุม



ความรุนแรงเหล่านี้ มหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ มีการพัฒนาหลักการควบคุมพลเมืองที่ต้องอาศัยความไม่รุนแรงเป็นตัวขับเคลื่อน (Chomsky, 1967, p.6) (Rai, 1995, p.125-140)

ในลาตินอเมริกาเป็นตัวอย่างที่ดีในการศึกษาเรื่องราวการสร้างความปลอดภัยในการใช้ความรุนแรงผ่านตัวแทนที่มาจากทางเลือกตั้ง หนังสือ Violent Democracies in Latin America ทำให้เราทราบถึงความรุนแรงภายในที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้นำทางการเมืองอ้างความปลอดภัยในการใช้ความรุนแรงปราบปรามกลุ่มต่างๆ ที่รัฐเห็นว่าเป็นภัยคุกคามหรือกล่าวได้ว่า สถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในดินแดนแถบลาตินอเมริกายืนยันว่า “ประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวเอง” หรือ “Violent Democracy”

หนังสือเล่มนี้เริ่มด้วยบทความชิ้นสำคัญเรื่อง Violent Pluralism ที่กล่าวถึงนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งมักเข้าไปใช้ความรุนแรงเพื่อสร้างประชาธิปไตยให้มั่นคง ในบราซิลประชาชนถูกฆ่าโดยตำรวจมากกว่าผู้ก่อการร้าย ความรุนแรงจากการก่ออาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมืองและความรุนแรงภายใน (domestic violence) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในเอกวาดอร์ โคลอมเบีย เวเนซุเอลา เป็นต้น (Arias and Goldstein in edited by Arias and Goldstein, 2010, p. 2) ความรุนแรงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรักษารัฐประชาธิปไตย เป็นเครื่องมือที่ช่วยอำพรางปัญหามากมายที่เหล่าประชาธิปไตย [ผู้มีอำนาจทางการเมืองที่มาจากเลือกตั้ง: ผู้เขียน] สร้างขึ้น กล่าวโดยสรุป ในลาตินอเมริกา รัฐ ชนชั้นนำ ใช้ความรุนแรงในการสร้างระเบียบของสังคมประชาธิปไตย (Arias and Goldstein, p. 4-5)

ในลาตินอเมริการะบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนทำหน้าที่จัดการกับบุคคลหรือกลุ่มที่ไม่ใช่รัฐซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ เช่น ในประเทศโคลอมเบียเผชิญหน้ากับสงครามกองโจร กองกำลังต่อต้านรัฐ (paramilitary) ขบวนการค้ายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะถูกจัดการโดยรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจและทหารเพื่อทำลายสิ่งชั่วร้ายเหล่านี้ออกจากรัฐ (Arias and Goldstein, p. 19-21) แสดงให้เห็นว่า ผู้นำทางการเมืองได้รับความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงภายในรัฐเพื่อทำลายปีศาจร้ายที่มุ่งกร่อนหรือทำให้รัฐประชาธิปไตยอ่อนแอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ไม่ต่างจากแนวคิดของนักวิชาการที่เรากล่าวมาข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิมมานูเอล คานต์ และ แมกซ์ เวเบอร์ ที่ให้ความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงปราบศัตรูที่จะเข้ามาทำร้ายรัฐเช่นกัน

ในหนังสือเล่มเดียวกัน บทความของ รูธ สแตนลีย์ (Ruth Stanley) เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงความรุนแรงที่เกิดจากการอ้างความปลอดภัยในการใช้ความรุนแรงของรัฐ คนหนุ่มสาวและคนจนตกเป็นเหยื่อความรุนแรงจากตำรวจอาร์เจนตินา จากการศึกษาของ Centro de Estudios Legales y Sociales (องค์กรสิทธิมนุษยชน) ซึ่งให้เห็นว่า ตำรวจมักใช้อาวุธปืนเป็นสิ่งแรกมากกว่าที่จะใช้อาวุธปืนเป็นสิ่งสุดท้าย วัฒนธรรมการละเว้นโทษในการกระทำความรุนแรงที่ผิดกฎหมายถูกให้ความชอบ



ธรรมโดยระบบกระบวนการยุติธรรมของอาเจนตินา ซ้ำร้ายการกระทำที่ผิดเหล่านี้มักถูกบิดเบือนจากผิดให้เป็นถูกและบ่อยครั้งการใส่ร้าย การทำให้เสื่อมเสียก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับครอบครัวเหยื่อ และมีการคุกคามจนทำให้เหยื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย (Ruth in edited by Arias and Goldstein, 2010, p. 136-137)

ตำรวจอาร์เจนตินาต่างพัวพันกับอาชญากรรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ค้ายาเสพติดหรือนักขโมยรถยนต์ และบ่อยครั้งที่ตำรวจพยายามสถาปนาตนเองว่าเป็นผู้พิทักษ์ประชาชนจากอาชญากร ดังนั้นสิ่งที่สะท้อนได้จากตำรวจอาร์เจนตินาคือ พวกเขาคือตัวแทนรัฐที่มีความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในฐานะต่อสู้กับอาชญากรรูปแบบต่างๆ แต่อีกด้านหนึ่งก็มองได้ว่าพวกเขาสร้างทำสิ่งเหล่านี้เพื่อผลประโยชน์หรือเป้าหมายของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างภาพให้กับตำรวจเอง (Ruth, p. 137)

สแตนลีย์กรณิกคิความของ มารีเอโน (Mariano) เพื่อเป็นที่ยืนยันถึงการกระทำอันเลวร้ายนี้ กล่าวคือ มารีเอโนเป็นผู้เกิดในชนชั้นกลางและมีสถานะทางสังคมที่ดีในระดับหนึ่ง ดาโร ริเกลม (Dario Riquelme) จับ มารีเอโน เป็นตัวประกันขณะที่เขากำลังจะปล้นธนาคาร ผลลงเอยที่ตำรวจตัดสินใจยิงทั้งคู่เสียชีวิต ตำรวจยืนยันว่ามารีเอโนเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดในการปล้นครั้งนี้และมีปืน หลังจากนั้นทั้งครอบครัวของริเกลมและมารีเอโนต่างมีข้อสงสัยและคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมาเงื่อนไขครอบครัวของมารีเอโนต้องการผู้รับผิดชอบการตายนี้เพราะมันเป็นสิ่งที่รุนแรงเกินไปและต้องการความเป็นธรรม แต่สิ่งที่เกิดขึ้นมีการคุกคามจากบุคคลลับให้หยุดการกระทำนั้น หรือในกรณีของฮูโก (Hugo) ในการสอบสวนคดีที่ฮูโกถูกยิงเสียชีวิตพยานหลักฐานบุคคลไม่กล้าให้การต่อตำรวจเพราะพวกเขากลัวการถูกคุกคามจากตำรวจและไม่ปลอดภัย ตำรวจเข้าที่บ้านของเพื่อนบ้านแล้วพูดว่า “keep your mouth shut or the same thing will happen to you” เพื่อนบ้านที่อยู่ในเหตุการณ์เล่าทุกสิ่งว่าเกิดอะไรขึ้นและพร้อมให้การที่เป็นประโยชน์กับครอบครัวของฮูโก แต่เมื่อถึงวันสอบสวนสิ่งที่พวกเขาเล่าคือ พวกเขาไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย สิ่งที่เกิดขึ้นเพราะตำรวจคุกคามพวกเขา พวกเขาไม่ต้องการทำให้ตัวพวกเขาเดือดร้อน เป็นต้น (Ruth, p. 139)

ดังนั้นแม้ว่าขอมสกีจะปฏิเสธการให้ความชอบธรรมการใช้ความรุนแรงแก่รัฐ แต่ในความเป็นจริงโดยเฉพาะในสังคมลาตินอเมริกาต่างเต็มไปด้วยการใช้คุณค่านี้ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งพยายามเปลี่ยนแปลงสังคมและสร้างไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตยโดยอาศัยความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นทหาร ตำรวจหรือองค์กรอื่นๆ ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในอาร์เจนตินายืนยันได้ชัดเจนว่ารัฐให้ความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงโดยมีกฎหมายรองรับ สิ่งเหล่านี้สร้างความเจ็บปวดให้กับเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวและคนยากจน แสดงให้เห็นว่าในสังคมประชาธิปไตยลาตินอเมริกาแผ่ร่นไปด้วยความรุนแรงเป็นจำนวนมาก



3. ข้อโต้แย้งต่อประชาธิปไตยแห่งสันติภาพ

แนวความคิดประชาธิปไตยแห่งสันติภาพ หรือ Democratic Peace ดูเหมือนว่ามีพลังกับสังคมอย่างมากหลังจากที่คานต์ได้ประดิษฐ์วาทกรรมที่สำคัญคือ “democratic states never or very rarely go to war with each other” แต่อย่างไรก็ดีด้วยเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ประชาธิปไตยแห่งสันติภาพถูกท้าทายว่าเป็นสิ่งที่เพ้อฝันหรือเป็นดินแดนในอุดมคติ (utopia) เพราะสิ่งที่ต้องเข้าใจคือ ประชาธิปไตยหาใช่ยาครอบจักรวาล (panacea) ที่จะแก้ไขทั้งความขัดแย้ง ความไม่เท่าเทียมและความจน เบื้องหลังของประชาธิปไตยเต็มไปด้วยขวากหนาม (Lawson, 2008, p. 23)

คานต์เสนอแนวคิดที่รัฐประชาธิปไตยไม่ควรเข้าสู่สงคราม การเคารพในรัฐอื่นและใช้หลักความไม่มีอคติต่อกัน หรือ cosmopolitan หลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่ดูเหมือนว่าคานต์ละเลยถึงกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย (democratization) ที่ เอ็ดเวิร์ด แมนส์ฟิลด์ และ แจ็ค ชไนเดอร์ (Edward Mansfield and Jack Snyder) พบว่า กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยก่อให้เกิดความขัดแย้งภายใน การพัฒนาประชาธิปไตยในรัฐที่อ่อนแอ [มีสถาบันทางสังคมภายในที่อ่อนแอ: ผู้เขียน] มีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงในการเปลี่ยนผ่านมากกว่าการใช้ความไม่รุนแรงหรือแนวทางประชาธิปไตย การเดินหน้าเข้าสู่ประชาธิปไตยสร้าง ลัทธิชาตินิยม (nationalism) และ โรคหวาดกลัวชาวต่างชาติ (xenophobia) ขึ้น นำทหารเข้ามาสู่การเมืองเพื่อเป็นตัวช่วยสนับสนุนการคุกคามจากศัตรูต่างชาติ สิ่งเหล่านี้สร้างขึ้นเพื่อกำจัดศัตรูทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมไปถึงแนวคิดการต่อต้านนี้ยังฝังอยู่ในความเป็นจริงและในจินตนาการของประชาชนในสังคม (Lawson, p. 25-26)

แมนส์ฟิลด์และชไนเดอร์ กล่าวว่า แนวคิดที่ว่าประชาธิปไตยปราศจากสงครามการต่อสู้กับศัตรูกลับกลายมาเป็นสิ่งที่ยอมรับกันสำหรับนักวิชาการจำนวนมาก แต่ประชาธิปไตยไม่ได้มีความสมบูรณ์ในชั่วข้ามคืน หลักฐานที่ปรากฏในสองศตวรรษชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทำให้เป็นประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ มักเกี่ยวข้องกับสงคราม เช่น ในประเทศที่เคยเป็นเผด็จการ หรือประเทศที่ปกครองโดยระบอบอัคราธิปไตย (autocracy) หรือประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์เดิม เมื่อเข้าสู่กระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่จะเกิดสงครามและความรุนแรง หรือ ก่อให้เกิดสงครามแบบใหม่ เช่น ผู้นำที่มาจากทางเลือกตั้งของรัสเซียใช้ความรุนแรงกับประเทศที่เป็นอดีตสหภาพโซเวียตเดิม หรือ การสนับสนุนระบอบประชาธิปไตยของอเมริกาสร้างแรงกดดันทางการเมืองให้แก่มหาอำนาจอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จีน และ รัสเซีย พวกเขาพยายามถ่วงดุลอำนาจอเมริกาโดยผลักดันโครงการอาวุธนิวเคลียร์ขึ้นในประเทศ เป็นต้น (Mansfield and Snyder, 1995, p. 79-80)



ดังนั้นแนวความคิดประชาธิปไตยแห่งสันติภาพจึงถูกมองว่าห่างไกลจากบริบททางประวัติศาสตร์และทางโลก (temporal context) การมองประวัติศาสตร์แบบผ่านๆ ไม่รอบด้านหรือเรียกว่า การมองประวัติศาสตร์แบบ snap-shots ทำให้สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ไม่สะท้อนภาพความเป็นจริง ทำให้แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตยแห่งสันติภาพที่เสนอต่อโลกมีความลึกลับซึ่งน้อยมาก ทำให้ท้ายที่สุดแล้วแนวคิดนี้ขาดมิติความเป็นจริงจำนวนมาก (Lawson, p. 26-27)

นอกจากนั้นประชาธิปไตยยังถูกกล่าวหาว่าเป็นสิ่งที่เพื่อฝันเพราะไม่น่าจะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ตามหลักคิดทั้งหมด ประชาธิปไตยมีความซับซ้อนในตัวเอง ประกอบด้วยความหลากหลายของแนวคิดในการหล่อหลอมเป็นประชาธิปไตย หลักการที่แสดงถึงประชาธิปไตย เช่น ความหลากหลาย ความไม่รุนแรง ความเท่าเทียม สิทธิมนุษยชน สิทธิสัตว์ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีความตรงเคี้ยวระหว่าง ภาควิชาปฏิบัติกับภาคปฏิบัติ ความหลากหลายในแนวคิดอาจเป็นปัญหาเพราะในความเป็นจริงแนวคิดหนึ่งอาจได้รับการยกย่องมากกว่าแนวคิดอื่น ด้วยเหตุนี้ทำให้เราไม่แน่ใจว่าประชาธิปไตยเสร็จสมบูรณ์หรือไม่ (completely) หรือ เป็นแค่ส่วนหนึ่งของทั้งหมดเท่านั้น (Sabia, 2002, p. 3-4) หมายความว่า ประชาธิปไตยไม่มีสูตรสำเร็จที่จะวัดได้ว่า “อะไรคือประชาธิปไตยที่สมบูรณ์” สิ่งที่แสดงออกถึงประชาธิปไตยมีความหลากหลายแต่ไม่มีใครบอกอย่างเป็นทางการได้ว่า ประชาธิปไตยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบอะไรบ้างถึงจะเรียกว่าประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ดังนั้นในงานของ ดี. ฮาร์เวย์ (D. Harvey) เรื่อง Spaces of Hope กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า ประชาธิปไตยปรารถนาที่จะจินตนาการสถานที่หรือพื้นที่เพื่อที่จะสร้างสังคมแห่งความดีมีศีลธรรมให้เห็นภาพ มันจึงเป็นเหมือนการปิดกั้นทางเลือกอื่น เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นเผด็จการ (authoritarian act) (Harvey, 2000, 182 as cited in Sabia, 2002, p. 4)

ดูเหมือนว่านอกจากข้อถกเถียงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรงที่ใช้ประวัติศาสตร์ เหตุการณ์มาพิจารณา ข้อถกเถียงในเชิงปรัชญาที่สำคัญไม่แพ้กัน อาทิ ประชาธิปไตยไม่ใช่ยาสารพัดนึก ประชาธิปไตยไม่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง ประชาธิปไตยกีดกันความหลากหลาย เป็นต้น แม้ว่าข้อถกเถียงเหล่านี้จะไม่กระจ่างในตัวเองแต่สิ่งเหล่านี้ที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอนาคตเพื่ออย่างน้อยความกระจ่างจะได้มีมากขึ้น

4. ประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวเอง

ประชาธิปไตยมีความรุนแรงและมีความซับซ้อนในตัวเองดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อถกเถียงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยและความรุนแรงยังคงดำเนินต่อไป จุดสนใจอยู่ที่เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา หรือ 9/11 ก่อให้เกิดแนวคิดที่ต้องการยืนยันว่า จุด



กำเนิดและหัวใจของประชาธิปไตยคือความรุนแรงโดยพื้นฐาน (the origin and heart of democracy is essentially violent) ซึ่งงานสำคัญที่มีอิทธิพลในเรื่องนี้คืองานของ ดาเนียล รอสส์ (Daniel Ross) เรื่อง Violent Democracy ตีพิมพ์ในปี 2004 หรือหลังจากการเกิดเหตุการณ์ 9/11 เพียง 3 ปี รอสส์กล่าวเริ่มต้นอย่างน่าสนใจว่า ประชาธิปไตยจากจุดกำเนิดเต็มไปด้วยการมีศักยภาพด้านความรุนแรงในตัวเอง เช่น ความรุนแรงจากทุนนิยม (violence of capitalism) ไม่เพียงแต่ความรุนแรงทางเศรษฐกิจหรือสงครามจักรวรรดิเท่านั้นแต่รวมไปถึงผลของการเปิดและขยายตัวของผู้บริโภคและตลาดแรงงาน การไหลเวียนของทุน สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความร่ำรวยหรือสิ้นเนื้อประดาตัวต่อรัฐหนึ่งๆ และในแนวความคิดเดิมที่กล่าวว่า ประชาธิปไตยมีการสงวนสิทธิในการใช้ความรุนแรงและผูกขาดความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงเพื่อไปสู่จุดหมาย (democratic end) ประชาธิปไตยชอบธรรมหากนำมาซึ่งการจัดความรุนแรงที่คุกคามรัฐ (Ross, 2004, p. 1) ก็ยังมีบทบาทอยู่ในโลกปัจจุบันด้วยเช่นกัน

การปรากฏตัวของสงครามต่อต้านการก่อการร้ายนำมาสู่การจัดระบบใหม่ในแนวคิดนี้ (reorganization) ที่แตกต่างออกไปจากการใช้ความรุนแรงเพื่อไปสู่จุดหมาย ในแนวคิดใหม่นี้ ประชาธิปไตยกำลังค้นหาศักยภาพใหม่ในการใช้ความรุนแรงและสร้างความชอบธรรมในการกระทำที่จะเกิดขึ้น สงครามต่อต้านการก่อการร้ายเกิดขึ้นเพื่อต่อสู้กับศัตรูที่แทรกซึมอยู่ในดินแดนและทุกพื้นที่ สถานการณ์ใหม่เกี่ยวกับการจัดกำลังทหาร อำนาจอธิปไตยของรัฐมีความสำคัญน้อยกว่าการร่วมมือและผสานระบบความมั่นคง (system of security) ที่รวมศูนย์อยู่ที่อเมริกาแต่ระบบคิดนี้ถูกแพร่กระจายไปทุกมุมโลกโดยมีการประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของแต่ละประเทศ (Ross, p. 1-2)

หลังจากการโจมตีสหรัฐเมื่อปี 2001 กฎหมายได้รับการเปลี่ยนแปลงโดยขึ้นอยู่กับศัตรูทั้งภายใน ภายนอก เกิดการค้นหาและล่าตัวศัตรูของพวกเขาที่คุกคามประชาธิปไตย (Ross, p. 12) เหตุการณ์นี้กระตุ้นให้อเมริกาทำสงครามต่อต้านตาลิบัน (Taliban) ในอัฟกานิสถาน การทำสงครามไม่ได้สร้างความแปลกใจให้กับชาวโลกแต่อย่างใด แต่ประเด็นที่สำคัญอยู่ที่ว่า ความปรารถนาต่อสงครามเกิดขึ้นโดยใคร? คำตอบคือ เจตจำนงของพลเมืองอเมริกาที่ต้องการแก้แค้น (retaliation) นั่นเท่ากับว่าสงครามเกิดจาก “เจตจำนงของประชาชน” หรือกล่าวอีกแง่หนึ่งคือ “ประชาธิปไตยต้องการสงคราม” (Ross, p. 128-129) ไฟที่อยู่ใจชาวอเมริกันคือการโต้กลับการกระทำของเหล่าตาลิบันและทำให้พวกเขาขยับแต่อย่างไรก็ตามผลอีกด้านหนึ่งคือ ปฏิบัติการของอเมริกาไม่สามารถที่จะจับได้ระบอบของเหล่าตาลิบันออกไปได้และมันก็พร้อมที่จะโต้กลับในเวลาเดียวกัน หรือกล่าวโดยสรุปสงครามไม่สามารถบรรลุผลในการโค่นล้มเหล่าตาลิบันได้ (Ross, p. 130)

การทบทวนเรื่องความมั่นคงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์อันเลวร้ายในอเมริกา อเมริกาจำเป็นต้องยืนหยัดอีกครั้งถึงอำนาจอธิปไตยของตนในเรื่องของการตอบสนองสถานการณ์



ที่เลวร้าย พวกเขาพิจารณาสิ่งเหล่านี้มากกว่าชาติอื่นๆ การเข้าสู่สงครามทำไมเป็นสิ่งจำเป็น? คำตอบคือ ชาวอเมริกันรู้สึกว่าร้อานาจอธิปไตยของตนเองถูกทดสอบ ร้อานาจอธิปไตยถูกทดสอบ สงครามเป็นสิ่งเดียวที่จะเผชิญกับความท้าทายนั้น (Ross, p. 137-138)

ข้อถกเถียงเก่ายังไม่ทันจบหายความรุนแรงแบบใหม่ก็กำลังเกิดขึ้น ประชาธิปไตยถูกมองว่ามีความรุนแรงในตัวเอง รัฐประชาธิปไตยต่างร่วมมือกันเพื่อสร้างพลังต่อต้านการก่อการร้ายที่กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แน่ใจที่สุดว่าหลักความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงโดยรัฐยังมีพลังในโลกปัจจุบันอย่างแรงกล้า ได้รับการสนับสนุนจากพลเมืองแห่งประชาธิปไตยอย่างแข็งขันมอบอำนาจให้กองทัพประชาธิปไตยของรัฐเดินทางเข้าสู่สงครามเพื่อขจัดความกลัวและความเกลียดแค้น จากสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกหลังเหตุการณ์ 9/11 ปฏิเสธได้หรือไม่ว่า Violent Democracy ดำรงอยู่ในสังคม และหากมันดำรงอยู่จะดำรงอยู่ไปถึงเมื่อใด

5. บทสรุป

บทความชิ้นนี้มุ่งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยและความรุนแรง จากการศึกษาทำให้เห็นถึงความซับซ้อนในตัวองประชาธิปไตยเอง เอเธนส์ถูกมองว่าเป็นจุดกำเนิดองประชาธิปไตยที่สร้างพื้นที่ทางการเมืองให้พลเมืองมาพบปะพูดคุยถึงกิจการบ้านเมืองอย่างเท่าเทียม เป็นพื้นที่ที่ทุกคนปรารถนาที่จะมีและเป็น ด้านหนึ่งนักวิชาการจำนวนมากให้มองถึงคุณค่าภูมิปัญญานี้ในลักษณะแยกส่วน ตัดเหตุการณ์บางส่วนออกไปและมองภูมิปัญญาที่สร้างขึ้นเป็นแบบแผนในการปฏิบัติ แต่ก็มีส่วนที่เห็นแย้งและชี้ให้เห็นถึงปัญหาโดยเฉพาอย่างยิ่งเมื่อประชาธิปไตยเข้าไปเกี่ยวข้องกับสงคราม ด้วยเจตจำนงองพลเมืองเอเธนส์ทำให้พวกเขาต้องเข้าไปสู่สงคราม ทำให้มองเห็นได้ว่า ประชาธิปไตยเอเธนส์เกาะเกี่ยวกับสงคราม ดังที่ จอห์น คีน (John Keane) กล่าวว่า “จิตวิญญาณและสถาบันประชาธิปไตยเอเธนส์ตกอยู่ในห้วงองการรบพุ่ง” (Keane, p. 8)

เมื่อพลังองนครรัฐถูกแทนที่ด้วยระบอบตัวแทน ระบอบประชาธิปไตยตัวแทนถูกให้คุณค่าที่จะนำมาซึ่งสันติภาพแก่รัฐ อย่างไรก็ตามข้อยกเว้นที่เปิดโอกาสให้ใช้ความรุนแรงหรือสงครามได้หากมีภัยคุกคามนำมาซึ่งข้อวิพากษ์ การเปิดโอกาสให้ใช้ความรุนแรงทำในนามรัฐ รัฐเป็นผู้รับมอบอำนาจและผูกขาดการใช้ความรุนแรงนี้ซึ่งเราจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น กรณีองอเมริกาในญี่ปุ่น กรณีองอเมริกากับเวียดนาม หรือแม้แต่กรณีที่เกิดขึ้นในอาร์เจนตินาที่ตำรวจได้รับอำนาจและความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงต่ออาชญากร เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างประชาธิปไตยกับความรุนแรงมีมากขึ้น จนนำมาซึ่งการนิยามคำว่า Violent Democracy หรือ ประชาธิปไตยมีความรุนแรงในตัวเอง



Violent Democracy ถูกให้คุณค่ามากขึ้นหลังเหตุการณ์ 9/11 เจตจำนงของพลเมืองชาวอเมริกันต่างเห็นพ้องที่จะเข้าสู่สงครามกับตาลีบัน กองทัพประชาธิปไตยถูกสถาปนาในนามของการต่อสู้กับปีศาจร้ายเพื่อดำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตยแห่งสันติสุข มาถึงตรงนี้ดูเหมือนว่าประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความรุนแรงมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการที่ศึกษาความสัมพันธ์สองสิ่งนี้กลับมีข้อสรุปตรงกันว่า ไม่ว่าจะอย่างไร โลกปัจจุบันควรเดินออกจากความรุนแรง การเลือกใช้ความไม่รุนแรงเป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับมวลมนุษยชาติ

บรรณานุกรม

- Arendt, Hannah. (1998). **The Human Condition. 2nd.** Chicago: University of Chicago Press.
- Arias, Enrique Desmond. &Goldstein, Daniel M. (2010). **Violent Pluralism: Understand the New Democracies in Latin America.** in edited by Enrique Desmond Arias and Daniel M. Goldstein. Violent Democracies in Latin America. Durham: Duke University Press.
- Chomsky, Noam. (2000). **Rogue States: the rule of force in world affairs.** London: Pluto Press.
- Chomsky, Noam. (1967). **The Legitimacy of Violence as a Political Act? Noam Chomsky debates with Hannah Arendt.** Susan Sontag, et al. December 15, 1967. (p. 1-8)
<http://www.chomsky.info/debates/19671215.htm>
- Dahl, Robert A. and Tufte, Edward R. (1973). **Size and Democracy.** Stanford, Calif. Stanford University Press.
- Kant, Immanuel. (1991). **Toward Perpetual Peace.** in edited by H. Reiss. Kant: Political Writings, 2nd. Cambridge University Press.
- Keane, J. (2010). **Epilogue: does democracy have a violent heart?.** in edited by David M Pritchard. War, Democracy and Culture in Classical Athens. (pp. 1-32). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kleingeld, Pauline. (2006). **Kant's Theory of Peace.** in edited by Peul Guyer, The Cambridge Companion to Kant and Modern Philosophy. Cambridge: Cambridge University Press, p. 477-504 28.
- Lawson, George. (2008). *A Realistic Utopia?: Nancy Fraser, cosmopolitanism and the making of a just world order.* **Political Studies**, 56 (4). pp. 881-906. ISSN 0032-3217.



- Mansfield, Edward D. & Snyder, Jack. (1995). **Democratization and War**. Foreign Affairs. May/Jun95, Vol. 74 Issue 3, p79-97. 19p. 5 Graphs. Database: Business Source Complete.
- Orrieux, Claude & Pantel, Pauline Schmitt. (1999). **A History of Ancient Greece**. Translated by Janet Lloyd. Malden, Mass.: Blackwell.
- Rai, Milan. (1995). **Chomsky's Politics**. London : Verso.
- Ross, Daniel. (2004). **Violent Democracy**. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.
- Villa, Dana R. (2000). **Introduction: the development of Arendt's political thought**. In edited by Dana R. Villa. The Cambridge Companion to Hannah Arendt. Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.
- Weber, M. (2004). **Politics as a Vocation**. in edited by David Owen and Tracy B. Strong, The Vocation Lectures. Rodney Livingstone translation. United State of America: Hackett Publishing Company.
- Winston, Morton. (2002). **On Chomsky**. Belmont, Calif., U.S.A.: Wadsworth/Thomson Learning.
- Sabia, Dan. (2002). Democracy and Utopia. the Annual Meeting of the Society for Utopian Studies in Orlando, Florida, October 26.
- Stanley, Ruth. (2010). **Living in the Jungle: State Violence and Perception of Democracy in Buenos Aires**. in edited by Enrique Desmond Arias and Daniel M. Goldstein. Violent Democracies in Latin America. Durham: Duke University Press.